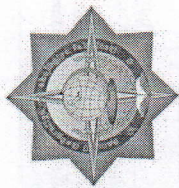

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI

Ro'yxatga olingan: "TASDIQLAYMAN"
№ BD- UMGLON
5D-60530300
2024_yil "09" 10 2024 yil " " "
SamDU rektori: R.I.Xalmuradov

UMUMIY GEOLOGIYA FAN DASTURI

Bilim sohasi:	500 000 -Tabiiy fanlar, matematika va statistika
Ta'lim sohasi:	530000 - Fizika va tabiiy fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	60530300-Geologiya

Samarqand-2024

5-Mavzu: Tog' jinslari. Magmatik jinslar. Cho'kindilar. Metamorfik jinslar.	Tog' jinslari tuzilishi va teksturali. Tog' jinslarining tasnifi genetik xususiyatga asoslanadi. Magmatik jinslar. Yer qobig'ida ular turli shakl va o'lchamdagi jinslarni hosil qiladi. Magmatik jinslarning tasnifi. Intruziv jinslar va effuziv jinslar, yoki lava. Ultramafit jinslar, asosiy jinslar, bazaltlar, o'rta jinslar, rog'ovaya obmona, dioritlar, barcha kislotali jinslar, granitlar, cho'kindi jinslar, singan jinslar, gilli jinslar, organik jinslar, o'rta siqilishli jinslar, loy jinslar, kimyoviy va organik jinslar, kremniyli jinslar. Metamorfik jinslar. Metamorfizmining asosiy omillari.
6-Mavzu: Tog' jinslarining nisbiy yoshi. Nisbiy geoxronologiya. Geoxronologik va stratigrafik shkalalar. Mineralar va tog' jinslarining yoshini aniqlash usullari.	Nisbiy geoxronologiya, kesimlarni (korrelyatsiya) solishtirish, geoxronologik va stratigrafik shkalalar. Mineralar va tog' jinslarining yoshini aniqlash usullari, izotop-geoxronologik usullar. Tog' jinslarining tasnifi hosil bo'lish sharoitlariga asoslangan. Ushbu tasnifga muvofiq tog' jinslarining quyidagi turlarga ajratiladi: Magmatik jinslarining tasnifi va tarkibi. Magmatik jinslarning genetik turlari. Magma, magmatizm, mineralizator, magma differentsiatsiyasi, intruziv va effuziv magmatizm, akkessorlar, mos va nomos intruziyalar, batolit, lakkolit, garpolit, emolit, dayka, shok, sill, lopolit, fakolit, serogen struktura. Nisbiy geoxronologiya. Bir-biridan uzoqda joylashgan kesimlarni o'zaro taqqoslashda biostratigrafik, litostatigrafik, ritmostratigrafik va magnetostatigrafik usullardan foydalaniladi. Mutlaq geoxronologiya. Tog' jinslarining yoshini aniqlashda radiologik usullar. Geologik vaqt: eon, era, davr, epoxa, asr. Ritmostratigrafik usul. Magnetostatigrafik usul. Izotoplar. α -parchalanish, β -parchalanish, Spontan bo'linish. Uran-toriy-ko'rg'oshin usuli. Kaly-argon usuli.
7-Mavzu: Litosfera plitalari tektonikasi - zamonaviy geologik nazariya.	Litosfera plitalari tektonikasi. Plitalar tektonikasini rekonstruksiya qilish uchun paleomagnit tadqiqotlarining natijalari katta ahamiyatga ega. Litosfera plitalari tektonikasi nazariyasida geodinamik vaziyatlar tushunchasi - litosfera plitalari bilan muayyan munosabatlarda bo'lgan harakterli geologik strukturalar muhim ahamiyatga ega. Magmatik, seysmik va geokimyoviy jarayonlar kechadi. Kontraksiyon gipoteza geosinklinallar nazariyasi. Paleontologik va biogeografik argumentlar. Geofizik va geodezik dalillar qidirgan. Materiallar dreyfi nazariyasi. Yerning uski qit'iq qismi mo'rt litosferaga va plastik astenosferaga bo'linadi. Litosfera plitalarining nisbatan surilishi uch turla amalga oshadi:
8-Mavzu: Atmosfera jarayonlarining geologik faoliyati	Atmosfera haqida umumiy ma'lumot, nurash jarayonlari, mexanik, kimyoviy va biologik nurash, gipergenez jarayonlari va nurash qobig'i, tuproqning shakllanishi va xossalari Atmosfera faoliyatining qiy qismi. Atmosferaning tarkibi. Atmosferaning tuzilishi. Troposfera, tropopauza, stratosfera, stratopauza, mezopauza. Atmosfera sirkulyatsiyasi, issiqlik va namlik aylanishi, shuningdek, astronomik omillar. Ekliprika tekisligi. Quyoshning yorug'ligi. Geografik kenglik.
9-Mavzu: Nurash jarayonlari. Mexanik, kimyoviy va biologik nurash. Gipergens jarayonlari va nurash qobig'i, tuproq shakllari va xossalari.	Cho'kindi hosil bo'lish muhiti. Fizik nurash. Tog' jinslarining genetik turi. O'z navbatida fizik nurash ikkiga: haroratli va mexanik nurashga bo'linadi. Haroratli nurash. Mexanik nurash. Tashloq sahralar. Kimyoviy nurash. Kislotali-ishqoriy muhit. Vodorod ko'rsatkichi (rN). Oksidlovchi-tiklovchi muhit. Biologik nurash. Elyuviviy va nurash po'sti. Sialitli ohakslangan bosqich. Maydonli nurash qobiqlari. Cho'zinchok nurash qobiqlari. Qadimiy nurash qobiqlari. Zamonaviy nurash qobiqlarining. Tuproq hosil bo'lishda biologik omil, asosan o'simliklar ustuvorligi. Yupqa tuproq qatlami. Tuproq hosil qiluvchi jinslar, o'simliklar, hayvonot dunyosi, iqlim va relefning yaratilganligini ko'rsatgan edi. Tuproqning kimyoviy va mineral tarkibi. Tuproq hosil bo'lgan tub jinslar. Dunyo tuproq haritasi. Tuproqlar gorizontlari qatlamlar to'plami. Genetik gorizontlar. Tuproqning degradatsiyasi.
10-Mavzu: Yer usti suvlarining geologik faoliyati. Gidrologiya haqida umumiy ma'lumot.	Vaqtinchalik suv oqimlari. Daryolarning geologik faoliyati. Gidrologiya haqida umumiy ma'lumot, vaqtinchalik suv oqimlari, daryolarning geologik faoliyati, daryolar, detallar, daryolar bosh qismlari, daryo vodiylarining rivojlanishi va terasalarining shakllanishi. Suv oqimlari. Laminar oqimlarda oqim chiziqlari (suyuqlik zararlarning harakat yo'nalishi) bir-biriga parallel va bir xil tezlikda bo'ladi. Turbulent oqimlarda oqim chiziqlari burallab o'zgaruvchi uyumlar tizimini tashkil etadi. Suv oqimlari yil bo'yi faoliyat ko'rsatuvchi doimiy va bahor oylaridagina faoliyat ko'rsatuvchi vaqtinchalik suv oqimlariga bo'linadi. Vaqtinchalik suv oqimlari tog' hududlarida jala yog'ishi va qorning tez erishi tufayli yuvulga keladi. Doimiy suv oqimlari - daryolar. Daryo vodiylarining tuzilishi. Qayiruvchi suv oqimlari (terrasalar, lotincha terra - tuproq). Tektonik harakatlarning uzluksizlik xususiyati qayiruvchi suv oqimlarining shakllanishiga olib keladi. Suv turlari. Oqar suvlarining geologik ishi. Vaqtinchalik suv oqimlarining geologik ishi. Doimiy oqar suvlar-daryolarning geologik ishi. Foydali qazilmalari.

Fan/modul kodi	O'qov yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
UMG1112	2024-2025	1-2	6-4
Fan/modul turi	Ta'lim tili	Hafadagi dars soatlari	
Ma'ruziy	O'zbek	I-semestr 5 II-semestr 5	
Fanning nomi	Auditoriya	Mustaqil ta'lim	Jami yuklama
UMUMIY GEOLOGIYA	masht'ulotlari (soat)	(soat)	(soat)
1.	126	174	300

1. Fanning mazmuni
Geologiya - yer haqidagi fan bo'lib, yunoncha geo - yer, logos - fan ma'nosini anglatadi. Geologiya tabiiy fanlar tizimiga kiradi va u yerning tuzilishi, paydo bo'lishi va rivojlanishi qonuniyatlarini o'rganadi. Geologiya fani yerning uski qismini o'rganish bilan bir qatorda, uning ichki tuzilishini, tarkibini va undagi kechayotgan hodisalar va jarayonlarning rivojlanish qonuniyatlarini o'rganadi.
Fanni o'qitishdan maqsad - fanning tarixi, umumiy yo'nalishlari, tarmoqlari, endogen, ekzogen geologik jarayonlar bilan talabarni tanishtirishdir.
Fanning vazifasi - talabalarga yer po'stining tuzilishini, endogen va ekzogen geologik hodisalarini ajrata olish, magmatik, cho'kindi va metamorfik tog' jinslarini, tog' jinsi hosil qiltuvchi mineralarni, ularning fizik-kimyoviy xossalari qaraib ajrata olishni o'rgatishdan iboratdir.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza masht'ulotlari)
III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:
1-Mavzu: Kirish. Geologiya fanining predmeti va maqsadi

Geologiya tabiiy fanlar tizimiga kiradi. Yer shari turli tabiiy fanlarning o'rganish ob'ekti. Yerning moddiy tarkibini mineralogiya (mineralar haqidagi fan) va kristallografiya (kristallar haqidagi fan), petrografiya (tog' jinslari haqidagi fan), geokimyoviy, paleontologiya, tuproqshunoslik (tuproq haqidagi fan), foydali qazilmalar (geologiyasi, gidrogeologiya va boshqalar) o'rganadi. Yer yuzasining shakllari, ularning paydo bo'lishi, rivojlanishi va taraqqiyotini geomorfologiya fani o'rganadi. Yerning yoshi va qatlamlar orasidagi munosabatlarni stratigrafiya fani o'rganadi.

2-Mavzu: Yerning tuzilishi va tarkibi
Yerning shakli, yerning ichki tuzilishi, yerning ichki qismining kimyoviy va mineral tarkibi, yerning magnit maydoni, yerning issiqlik maydoni. Yerning diametri, markazdan qochma kuch. Yerning haqiqiy shakli geoid shakli. Geoid anomalialari. Materiya zichligi va uning holati, bosim, harorat, magnit maydon kuchining Yer yuzasidan Yerning markazigacha taqsimlanishi, sirt qatlami. Yer qobig'i, Mohorovichch yuzasi, astenosfera. Zichlik, yerning o'rta zichligi. Bosim. Gravitatsiyaning tezlashishi. Yerning radiusi. Yer materiyasining mexanik xususiyatlari.

Yerda kontinental va okean qobig'i o'rta qatlamidagi farq. Qadimgi platformalarning kristall qalqonlari. Materik qobig'ini tashkil etuvchi jinslar, cho'kindi jinslar orasida qumtoshlar va gilli slanestlar. Metamorfik jinslarda gneyslar va kristall slanestlar, magmatik jinslarda esa granit va bazaltlar. Yer besh elementdan iborat - O, Fe, Si, Mg va S. Mantia moddalarining erishi.

3-Mavzu: Yerning ichki kimyoviy va mineral tarkibi. Yerning magnit maydoni. Yerning issiqlik maydoni.

Yer magnit maydonining kelib chiqishi, Reynolds soni. Tog' jinslarining magnit xossalari. Paleomagnitologiya Magnit maydonning o'zgarishi. Magnetostatigrafik shkala Yerning anomal magnit maydoni. Yerning issiqlik o'tkazuvchanligi, supero'tkazuvchilar issiqlik oqimining o'rtacha sayyoraviy qiymati. Chuqur issiqlik manbalari: gravitatsiyaviy (zichlik) farqlanish jarayoni, radioaktiv elementlarning parchalanishi; Yer va Oyning o'zaro ta'siri. Yer ichidagi materiyaning tortilish kuchi yoki zichligi. Yerning energiya balans. Chuqur termal maydon. Issiqlik oqimining Yerda taqsimlanishi. Okeanlarda mantiya plyuslari yoki issiq nuqtalar.

4-Mavzu: Yer qobig'ining moddiy tarkibi. Mineralar. Mineralarning zamonaviy sistemikasi.
Yer qobig'ining moddiy tarkibi, mineralar, mineralarning zamonaviy sistemikasi, tog' jinslari, yer qobig'ining tuzilishi. Yer po'stining kimyoviy tarkibi. Yer po'stida eng keng tarqalgan elementlarning og'irlik klarki. Yerning uski tosh qobig'i. Kimyoviy element - mineral - tog' jinsi. Makon va zamonda o'zgarish qonuniyatlari. Yer po'stida kimyoviy elementlar juda notekis taqsimlangan, O, Si, Al, Fe, Ca, Na, K, Mg, yer po'stida yengil elementlar ustuvorlikka ega. Yer moddalarining davom etayotgan differentsiatsiya jarayonlari. Yer po'sti kimyoviy elementlarning atomlari bir-biri bilan turli kimyoviy birliklar hosil qiladi.

korraziya, eol relyefi, eol yotqiziqchilari, eol sahrolari, adirli sahrolar, sho'rxoklar, taqirlar, barxanlar, dyunalar, eol ryablari, lyoss va lyossonon jinslar.	
17-Mavzu: Qor, muz va muzliklarning geologik faoliyati. Muzlik shakllari. Muzliklarning massalari.	
Muzliklarning shakllanishi, muzliklarning tasnifi, tog' - vodiylar tipidagi muzliklar, qatlamli kontinental muzliklar, qattik atmosfera yog'inlarning (qor) to'planishi va qayta o'zgarishi natijasida yer yuzasida hosil bo'lgan tabiiy kristall moddalarni muz yoki muzlik deb ataladi. Muzlik turlari. Materik muzliklari. Vodiylar muzliklari. Tog' muzliklari. Muzliklarning harakati	
18-Mavzu: Muzliklarning falkatli (ekzotatsion) faoliyati. Muzliklarning transpirovka va akumulatsion faoliyati. Suv-muzlik cho'kmalari. Yer tarixidagi muzliklar. Muzliklar hosil bo'lish sabablari.	
Muzliklarning transpirovka va akumulatsion faoliyati, suv-muzlik cho'kmalari, Yer tarixidagi muzliklarning shakllanishi, muzliklarning tasnifi, tog' - vodiylar tipidagi muzliklar, qatlamli kontinental muzliklar, qattik atmosfera yog'inlarning (qor) to'planishi va qayta o'zgarishi natijasida yer yuzasida hosil bo'lgan tabiiy kristall moddalarni muz yoki muzlik deb ataladi. Muzlik turlari. Materik muzliklari. Vodiylar muzliklari. Tog' muzliklari. Muzliklarning harakati	
19-Mavzu: Okeanlar va dengizlarning geologik faoliyati. Okean suvining husyatlarini. Dengiz suvining kimyoviy va gaz tarkibi. Okean suvlarining harakati. Okean tubining relyefi. To'qinlarning geologik faoliyati, okean suvining evstatik tebraniylari, okeanlar telefida uchta yirik geomorfologik birliklar: materiklarning suvosti chekkasi, dunyo okeani lojasi va o'rtak okean tizimlari (O-OT) ajratiladi. Atlantika turidagi passiv kontinental cheklar. Shelf. Materik yonbag'ri. Tinchokeani turidagi faol kontinental cheklar. Dengiz kotlovchalari. Chuqursuv novlari. Dunyo okeani lojasi. O'rtak okean tizimlari	
O'rtak okean tizimlari, Sharqiy Tinch okean tizimlari, O'rtak Atlantika tizimlari, O'rtak okean tizimlari, transform yoriqlar. Chuqur dengiz havzalari. Yassi tubsiz tekisliklar Suv osti tepaliklari. Dengiz tog'lari. Kontinental chekkalar. Passiv chekkalardagi cho'kindi konlarning sezilarli qalinligi. Sohil shakllanishi. Tubgi oqimlar. Glasiyevstatik repressiyalar.	
20-Mavzu: To'qinlarning geologik faoliyati. Okean suvining suvining evstatik tebraniylari. Okeanlarda cho'kindilarning to'planishi. Okean tubi resurslari. Cho'kindi jinslarga aylanish bosqichlari va qatlamlarning o'zaro munosabatlari.	
Plajlarning shakllanishi. Sohilarda harakat qiluvchi to'qinlar, asunma qirg'og'ining rivojlanish sxemasi va asosiy elementlari. Qoyalarning ishqalanish tezligi. Okean tubi resurslari, jinslarning cho'kindi jinslarga aylanish bosqichlari va qatlamlarning o'zaro munosabati, Dengiz va okeanlarning geologik ishi. Turbid (loyqa) oqimlar. Dengiz yotqiziqchilari tarkibi va kelib chiqishi turlicha bo'lgan cho'kindi materialdan tarkib topgan bo'lad va ularning shu belgilarga qarab quyidagi turlari ajratiladi: - terrigen; - biogen yoki organogen; - xenogen; - vulkanogen.	
Cho'kindi jinslar turli tabiiy-iqlimiy sharoitlarda quruqlik yuzasida va suv havzalarning tubida shakllanadi. Cho'kindi hosil bo'lish jarayoni litogen deb ataladi. N.M.Straxov (1963) bo'yicha litogenning 4 ta turi: gumid, arid, nival va vulkanogen-cho'kindi ajratiladi. Cho'kindi jinslarning tasnifi. Cho'kindi jinslarning mineral tarkibi. Cho'kindi jinslarning xossalari. Cho'kindi jinslarning strukturalari. Cho'kindi jinslarning teksturalari. Cho'kindi jinslarning turlari	
21-Mavzu: Ichki dinamik jarayonlar. Magmatizm. Magma baqida tushuncha. Intruziv magmatizm. Vulkanizm va vulqon mahsulotlari. Vulqon inshootlari. Vulqon otilishi turlari.	

11-Mavzu: Daryo vodiylarining rivojlanishi va terrasalarining shakllanishi.	
Daryo shakllanishining yirik bosqichi. Oqim bazasining pasayishi. Tektonik notezis harakatlari. Daryo oqib o'tadigan hududning tektonik ko'tarilishi. Terrasalarining uch turi mavjud: 1) akumulativ; 2) yerto'la; 3) eroziyal. Yassi tekislik ustidagi akumulativ terrasalar, vodiylarining (platformaning) lateral oqimi qazishi. Terrasalarining tuzilishi va turlari, platforma - tekislangan sirt, qirrali bo'lgan terrasalar to'g'ri - nishab egilgan joy va pastki terrasaning platformasi uski qismining to'g'ri. Tektonik ko'tarilishlar yoki cho'kishlar. Daryolar har qanday tektonik harakatlarga juda sezgir ta'sir ko'rsatadi. Daryo terrasalarining shakllanish sxemasi. Daryolarning bo'yama profilari ba'zi joylarda qattiq jinslar qirralari bilan murakkablashgan. Tog' jinslari ustida suv tez oqib o'tadigan joylarda, kichik chuqurlikka tushib, doimiy aylanib yuruvchi yirik toshlar uni burg'u kabi kengaytirib, eversiya qozonlarini hosil qiladi.	
12-Mavzu: Yer osti suvlarining geologik faoliyati. Tog' jinslarining suv turlari.	
Yer osti suvlari haqida umumiy ma'lumot, tog' jinslaridagi suv turlari, yer osti suvlarining harakati va rejimi, yer osti suvlari va atrof-muhit, yer yuzasidagi suv turlari, jinslarning bo'shliq va darajalarida uchraydigan suvlar yerosi suvlari deyiladi. Yerosi suvlarining paydo bo'lishi. Yerosi suvlari kelib chiqishi bo'yicha yuvulil, sedimentogen, singenetik, epigenetik suvlar ajratiladi. Yerosi suvlari joylashish sharoitlari bo'yicha sizot, grunt va qatlam suvlari esa o'z navbatida bosimli va bosimsiz turlarga ajratiladi. Yerosi suvlarining kimyoviy tarkibi. Yerosi suvlarining geologik ishi.	
Tog' jinslarining g'ovakligiga. Debet. Qatlamlararo erkin oqim. Bosim yoki artizan interstratal, suv. Bosim yoki gidravlik gradient. Bosim maydoni ikkita suvga chidamli o'trasida joylashgan. Artizan havzalari. Pastki oqim manbalari. Orib borayotgan manbalar. Hidrogeologik jarayonlar. Suv ta'minoti, texnogen ifloslanishi.	
13-Mavzu: Yer osti suvlarining harakati va rejimi. Yer osti suvlari va atrof-muhit. Karst va gravitatsiya jarayonlari. Karst tog'lar.	
Yer osti suvlari sathi relyefi bog'liq, yer osti suvlari oqadigan joyda, buloqlar hosil bo'ladi. Suv tog' jinslarining g'ovakligi, zarrahalarining aloqa qilish xususiyati, g'ovaklarning shakli va o'lchami, suv qatlamlarining nishabligiga qarab suvli qatlamlarda harakat qiladi. Yog'ingarchilik miqdoriga qarab, yer osti suvlarining hajmi o'zgarishi.	
Qatlamlararo chegaralanmagan yer osti suvlari. Bosim yoki artizan qatlamlararo suvlar, suv sathining ko'tarilishi va bosimiga qarab yer osti suvlarining harakati. Quduqdan suvning ko'payishi bilan yer osti suvlari sathida depressiya voronkasining shakllanishi. Bosimli suvlar gidrostatik bosim. Zayradash maydoni. Artizan havzalari katta bo'lgan platforma zonalarini, Pastga tushadigan manbalar, mineral buloqlar, suv ta'minoti, shahar aglomeratsiyasini ekleptatsiya qilish, qurilishni asoslash analiy geologiya, landshaftlarning suv rejimi, deformatsiya holati Yer osti suvlari sathining pasayishi. Yer osti suvlari oqimini geofiltratsiya modellashtirish zarur, sanoat suvining oqishi va sun'iy sug'orish. Chiqindixona hududidan suv oqib chiqishi, kanalizatsiya tizimlari, poligonal, nef mahsulotlari.	
Karst jarayonlari, karst relyef shakllari, karst g'orlari, gravitatsion jarayonlar, Yerosi suvlari, gidrogeologiya, yerosi suvlarining turlari: kondensasion, yuvimil, sedimentogen, singenetik, epigenetik, suv o'tkazmaydigan qatlam, bosimli suvlar, artizan suvlar, mineral suvlar, karst, ko'chki, travertina, geyzerit. Ekzogen jarayonlarni ikkita yirik guruhga: quruqlikdagi va suvli muhitdagi jarayonlarga ajratish mumkin. Ekzogen jarayonlar, elyuviy, deluviy, kollyuviy, denudatsiya, akumulatsiya, nurash, nurash qobig'i, zirhli sirt, gipergenez, kimyoviy nurash, fizik nurash, issiqlikdan nurash, mexanik nurash, oksidlanish, gidroliz, erish, ion almashish, gidratsiya.	
14-Mavzu: Ko'larning geologik faoliyati. Ko'larning shakllanishi. Ko'l suvlarining tarkibi.	
Ko'l havzalarning shakllanishi, ko'l suvining tarkibi, Ko'l har. Botqoqliklar. Pastqamlik botqoqliklari. Balandlik botqoqliklari. Botqoqliklarning geologik faoliyati. Tasnifi: gillar, gumus, abraziya, sapropel, paralik, limnik, sapropelit, torf, torfyanik, diatomitlar, qo'ng'ir ko'mir, toshko'mir.	
15-Mavzu: Botqoqliklarning geologik faoliyati. Botqoqliklar va cho'kindilarning kelib chiqishi va tasnifi.	
Botqoqliqlarning tasnifi, botqoqliklar va cho'kindilarning kelib chiqishi, Pasttekislik yoki evtrofik botqoqliklar Chavandoz yoki oligotrofik botqoqliklar Botqoqliqlarning o'tish davri yoki mezotrofik turi. Dengiz bo'yidagi pasttekisliklarning botqoqliklari. Torfning intensiv to'planishi Botqoqliqlarning mavjudligi. Torf zich to'plangan hududlar. Botqoqliklarni. Jigarrang ko'mir bosqichi. Antratsit bosqichidagi.	
16-Mavzu: Shamolning geologik faoliyati. Deflatsiya va korroziya. Eol materiallarining akumulatsiyasi. Cho'larning turlari.	
Shamol va chang bo'ronlari, deflatsiya va korroziya, eol materialining akumulatsiyasi, cho'larning turlari. Korroziya, abraziya, deflatsiya hodisalar. Eol yotqiziqchilarning turlari. Shamolning geologik ishi. Deflatsion sahralar. Akkumulyativ sahralar. Taqirdi (gilli) sahralar. Eol, deflatsiya, deflatsion sahralar.	

Magma haqida tushuncha, intruziv magmatizm, magmatik differentsiatsiya, Assimilyatsiya, g'ibrid jinslar. Intruzivning chekka qismi. Endokontakt zona, ichki zona. Soglasheq intruzivq. Lopolit. Lakkolitlar. Diskordant intruzivlar. Avto-xton, al-loxton. Vulqon mahsulotlari, suyuq vulqon mahsulotlari, ekspoziv otilishlarning qattiq mahsulotlari, vulqonik mahsulotlari, vulqon otilishining turlari, vulqondan keyingi hodisalar. Effuziya. Gazsimon mahsulotlar yoki uchuvchi, kisloratli lavalar, ultramafik lavalar. Lava zichligi, lavaning yopishqoqligi. Gaz pufakchalarning tarkibi. Lava oqimlarining tuzilishi, gomitos sovgana sochma lava. Tefralar, Oddiy yoki monohop binolar, Murakkab noliqonli vulqon inshootlari. Gavayi turi. Qopqoq bazaltlarning otilishi yoki yoriq turi. Stromboliyalı portlash turi. Vulkan tipidagi otilishlar. Pelean portlashlari. Plinian otilishi. Gaz otilishi

22-Mavzu: Faol vulqonlarning geologik o'rali va magma o'chog'i haqida tushuncha.

Vulkanik hududlarning issiq buloqlari, geysizlar. Geotermal energiya. Faol vulqonlar, *visstiq nuqtalar*. Lava gumbazlari va bazalt oqimlari, litosfera plitalarining divergent chegaralari. Litosfera plitalarining konvergent va divergent chegaralari. Magna kanerlari. Kislotli nagmasi magmatik differentsiallanish jarayonlar.

23-Mavzu: Metamorfik jarayonlar. Metamorfik fatsiyalar. Metamorfik jinslarning shakllanishi. Metamorfizm jarayonida birlamchi jinslarning o'zgarishi. Metamorfizmining parametrlari va turlari. Zarbali metamorfizm.

Metamorfizm fatsiyalari, metamorfizmining parametrlari va turlari, zarbali metamorfizm. Metamorfik jinslarning hosil bo'lish sharoitlari. Metamorfizm deganda termodinamik sharoitlarning (birinchi navbatda harorat va bosim) kuchli o'zgarishini keltirib chiqaruvchi turli endogen geologik jarayonlar ta'sirida tog' jinslarning o'zgarishi va qayta o'zgarishi tushuniladi. Metamorfizm omillari. Tog' jinslari metamorfizmining bosh sabablari bo'lib harorat, bosim va kimyoviy faol moddalar – eritmalar va uchuvchi birikmalar hisoblanadi. Metamorfik jinslarning xossalari. Metamorfik jinslarning strukturalari. Metamorfik jinslarning teksturalari. Metamorfik jinslarning turlari. Muntaziv metamorfizm jinslari. Ultrametamorfizm jinslari. Kontakt metamorfizmi jinslari. Dinamometamorfizm jinslari.

24-Mavzu: Tog' jinslarning tektonik harakatlari va deformatsiyalari. Vertikal va gorizontall tektonik harakatlar. Tog' jinslari defarmatsiyasi. Qattam buzilishlari. Yoritish va buzilish.

Vertikal va gorizontall tektonik harakatlar, tog' jinslarning defarmatsiyalari, qattam buzilishlari, yoritish buzilishi, Vertikal va gorizontall tektonik harakatlar. Morsogralar va oyoq ayvoqchalar. Tektonik yoki vulqon jarayonlari. Naktionomer va deformograf. Vertikal harakatlar. Taktoriy triangulyatsiyaning geodezik usuli. Deformatsiyalar elastik va plastikdir, elastiklik chegarasi

Burmaning tomi, burmaning cho'qqisidagi burchak, yadro, kamar, eksenel sirt, burmaning o'qi va ilinog'i. *Konsentrik* burma. Zichlikning inversiyasi. *Chiziqli* – *bravi burmalanishlar: periklinal, seniriktinal* burmalar, uzunlamasina burmalar, infeksiya burmalari, parallellik bilan qatlamlarning burmalari, Avtoxton - qoplamas tanasi. *Graben, govsit*.

25-Mavzu: Zilzilalar.

Zilzila paydo bo'lish mexanizmi va uning parametrlari, zilzilalarning tarqalishi va ularning geologik joylashuvi. Zilzila haqida umumiy ma'lumotlar. Zilzila o'chog'ining tuzilish sxemasi. Zilzilalar kuchini o'lchash shkalalari. Zilzilalarning yer sharida tarqalishi. Zilzilaning paydo bo'lish sabablari va genetik turlari.

26-Mavzu: Zilzila boshorati. Seysmik rayonlashtrish. Zilzilaga chidamli qurilish va zilzila paytida tuproqlarning harakati. Sunami.

Zilzila boshorati, zilzilaga chidamli qurilish va zilzilalar paytida tuproqlarning harakati, sunami, seysmologiya, seysmik to'lik va zona, aseysmik o'lka, mik-roseysmik, makroseysmik, giposeitr, episeitr, tektonosfera, karst, g'or, seysmik shkala, magnituda, Rixter shkalasi, sunami, zilzilani bashoratlash, zilzila o'chog'i seysmograf.

Zilzilalar muammosi bilan shug'ullanuvchi mutaxassislar. Yer yoriqlari bilan bog'liq bo'lgan seysmik zarbaga uchragan joylar. Zilzilalarning ko'pchiligi yirik yer yoriqlari zonasida joylashgan. Geofizik belgilarga tog' jinslari elektr qarshiligining pasayishi. Zilzila ro'y berishidan oldin iltirning uvullashi, mushuk va tovularning binolardan qochib chiqishi. o'racha muhlati, boshqalaridan esa qisqa muddatli (kunlar) bashoratlashda foydalanish.

Poydevorning shakli va chuqurligi, strukturaning qattiqligi, tuproq turi, rezonans elastotalari va maksimal ruxsat etilgan siljishning eng yuqori amplitudalari. Tuproqning siljilish moduli, siljilish moduli, tebranishning yumshatish koeffitsiyenti, tuproqlarning yopishqoqligi, ularning qatlamlanishi, izotroplik darajasi, namligi kabi ba'zi xususiyatlarini bilish nihoyatda muhimdir.

27-Mavzu: Insonlarning atrof-muhit bilan o'zaro ta'siri. Inson va geologik muhit. Yer qobig'i va litosferaning asosiy tizimlari. Ateof-muhitga texnolog ko'llar ta'siri. Yerni o'rganishdagi tutuqlar.

Yer qobig'i va litosferaning asosiy tuzilmalari, atrof - muhitga texnolog kuchlar ta'siri, yerni o'rganishdagi yutuqlar. Cho'kindi, granit-metamorfik va granit-mafik. Materik qobig'ining yoshi. Okean qobig'i cho'kindi, parallel to'g'oni buzalt, gabroid. Okean qobig'ining qalinligi. Rift zonasi. Ko'ndalang o'zgaruvchan yoriqlar, aniklizlar va sineklizlar. Birlamchi belbog', ikkilamchi kamarlar. Tog'liq burmali belbog', Jamiyatimizning muayyida tez taraqqiy qilishi, fan-texnika sanosti va boshqa xalq xo'jaligining o'sish sur'ati, biz uchun eng muhim bo'lgan atrof muhitimizni to'la-to'kis sadlanishini xavf ostiga qo'ydi. Ekologiyamizni floslanib borishi asta-sekin yer yuzasidan yer ichkarisiga ham kirib bormoqda.

28-Mavzu: Kosmosdagi yer. Koinot va quyosh tizimining shakllanishi. Koinotning kimyoviy tarkibi. Komon yo'li gallaktikasi. Quyosh tizimining shakllanishi. Quyosh va uning parametrlari. Quyosh tizimining tuzilishi. Quyosh tizimining kelib chiqishi.

Koinotning shakllanishi, quyosh tizimi, quyosh tizimining kelib chiqishi, quyosh va uning parametrlari, quyosh tizimining tuzilishi. Galaktika, ekleptika tekisligi, orbita. *Koinot* (yunoncha dunyo, olam) deyiladi, yulduzlararo muhitdan tashqari, Galaktikaning katta qismi ko'plab yulduzlar tizimi, yulduzlar to' dasi va turli tumanliklarga ega. Galaktikaning elliptik, spiral va noto'g'ri shaklli uchta asosiy turi mavjud. Sonon Yo'li yoki Galaktikamiz - gigant yulduzlarning tizimi. Sonon yo'li likobcha singari qavariq shakliga ega.

Quyosh tizimi. Merkuriy, Venera, Yer, Mars, Yupiter, Saturn, Uran, Neptun, Pluton, tabiiy yo'ldoshlar. Oy, asteroidlar, kometalar, meteorlar va meteoritlar. Krater, xondrit, yadro.

29-Mavzu: Ichki va tashqi sayyoralar. Asteroidlar, kametalar va meteoritlar. Oying tuzilishi. Ichki sayyoralar, tashqi sayyoralar, asteroidlar, kometalar va meteoritlar, oying tuzilishi, Asteroidlar. Ko'p miqdorda uchuvchi komponentlarga ega bo'lgan uglerodli xondritlar. Kometalar. Elliptik orbitalar. Gaz va chang bulutidan kondensatsiyalanishi. Meteoritlar, tosh meteoritlar. Xondritlarning kimyoviy tarkibi. Axondritlar. Temir meteoritlari, temir-tosh meteoritlari. Meteoritlarning yoshi, meteoritlarning kelib chiqishi.

Quyosh massasi va zichligi. Hubbl kosmik teleskopi. Butudun disk hosil bo'lishi. Quyosh murlanishi va ionlashirilgan plazmaning kuchli oqimi. Subdiskdagi chang zarralarining zichligi. Gravitatsiyaviy buzilishlari. Gigant sayyoralar, sayyoralarining sun'iy yo'ldoshlari. Tortilish energiyasi. Kepler qonun. Oydagi tortilish kuchi, Gravitatsiya o'lcovlari.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

1. Mineral. krist. amorf. moddalar haqida umumiy tushuncha.

2. Sof tug'ma mineralar

3. Sulfidlar sinfi

4. Oksidlar. Gidrooksidlar

5. Galogenlar sinfi

6. Karbonatlar, volframmatlar

7. Sulfatlar sinfi

8. Fosfatlar sinfi

9. Orolit strukt. silikatlar sinfi

10. Zanjirli silikatlar

11. Varaqli silikatlar

12. Karkaali silikatlar

13. Uglerodli birikmalar

14. Geoxonologik jadval

15. Tog' jinslar turlari

16. Magmatik tog' jinslar turlari

17. Nordon jinslar

18. O'rta va asosli jinslar

19. O'ta asosli jinslar

20. Cho'kindi jinslar jadvali

21. Bo'lakli jinslar

22. Gilli cho'kindi jinslar

23. Xenogen jinslar

24. Karbonatli jinslar

25. Biogen cho'kindi jinslar

26. Metamorfik jinslar

27. Kontakt-metamorfik jinslar

28. Regional metamorfik jinslar

29. Geologiya xartiasi tuzish

30. Geologiya kesma tuzish	
31. Stratigrafik ustun tuzish	
32. Geologik kompas bilan ishlash.	
IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar	
Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:	
1. Yer po'stining tuzilishi, turlari, kimyoviy tarkibi.	
2. Mineralar haqida tushuncha, ularning tasnifi	
3. Magnatik tog' jinslarining tasnifi	
4. Cho'kindi tog' jinslari va ularning tasnifi	
5. Metamorfik tog' jinslarining tasnifi, metamorfizmining turlari,	
6. Geoxronologiya, nisbiy va mutloq geoxronologiya, geoxronologiya usullari	
7. Sof tug'ma mineralar	
8. Muzliklar va ularning geologik faoliyati. Muzliklarning yotqizilari	
9. Yer osti suvlarining geologik faoliyati, turlari	
10. Tektonik harakatlar. Tektonik strukturalar	
11. Plitalar tektonikasi haqida tushunchalar.	
V. Kurs ishi uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:	
1. Geologiya fani vazifalari, tarmoqlari.	
2. Abu Rayhon Beruniy va geologiya.	
3. O'zbekistonning buyuk geolog olimlari.	
4. Yer. Uning fizik xossalari, o'lchamlari, ichki va tashqi tuzilishi.	
5. Mineralar va tog' jinslari, ularning tasnifi.	
6. Plutonizm. Intruziv magnatizm, ularning yotish shakllari, magnatizm differentsiatsiyasi.	
7. Vulkanlar, ularning turlari, vulkanik jinslarning yotish shakllari. Postvulkanik jarayonlar.	
8. Metamorfizm, uning turlari, etaplari, metamorfik jinslar, teksturalari va strukturalari.	
9. Endogen geologik jarayonlar, tektonik xarakatlar, ularning turlari, birmali va uzilmali tektonik strukturalar elementlari.	
10. Zilzila, sabablari, o'lchash. Yer yuzida tarqalish geografiyasi.	
11. O'zbekistonning yer osti boyliklari.	
12. Quyosh sistemasi, uning tuzilishi, elementlari. Vujudga kelishi haqidagi gipotezalar.	
13. Ekologiya va inson. Atrof muhitni tizimi, uni muhofaza qilish yo'llari.	
14. Stratigrafik jadvall va uning ahamiyati, tuzilish tarixi, nisbiy va mutloq geoxronologiya.	
15. Ekzogen geologik jarayonlar. Nurash va uning turlari, nurash po'sti.	
16. Vaqtincha va doimiy oqar suvlarining geologik faoliyati.	
17. Dengiz va okeanlarning geologik faoliyati.	
18. Plitalar tektonikasi nazariyasi va uning geosinklinallar nazariyasidan farqi, ahamiyati.	
19. Yer osti suvlarining geologik faoliyati. Shifobaxsh suvlar. Yer osti suvlarini muhofaza qilish.	
20. Yer po'sti, uning tuzilishi turlari, taraqqiyot tarixi.	
21. Yerning vujudga kelishi haqidagi gipotezalar.	
22. Hozirgi zamon geotektonik harakatlari nazariyasi va uning hosilalari.	
23. Intruziv tog' jinslari, ularni yoyish shakllari, tasnifi.	
24. Eng harfli geologik hodisalar, sabablari va ularga qarshi kurash usullari.	
25. Vulkanizm ularning turlari, balokatli vulkanizm.	
26. Tektonik harakatlar, ularning turlari va xosilalari.	
27. Plitalar tektonikasi nazariyasi, tarixi.	
28. O'zbekistonning oliy konlari, ularning genetik turlari.	
30. Ekologiya va inson. Ekologik tizim va uning bo'linishi. Ekologik himoya.	
31. Yer po'stining asosiy strukturalari.	
32. Geoxronologiya nisbiy va absolyut. Uning ahamiyati. Geoxronologik jadvallni tuzishda qatnashgan olimlar.	
33. Dengiz va okeanlarning geologik faoliyati, yotqizilari, hayvonot dunyosi.	
34. Hozirgi zamon va geotektonik harakatlar ularni o'rganish usullari.	
35. Tuproq, lyoss ularni hosil bo'lish sabablari.	
36. Quyosh sistemasi, planetalar, asteroidlar, kometalar, meteoritlar.	
37. Nurash: organik, kimik va fizik (mekanik) ularning xosilalari.	

38. Tog' jinsini hosil qiluvchi mineralar, ularning fizik va kimyoviy xossalarning tasnifi.	
39. O'zbekistondagi gaz va neft konlari.	
40. Cho'kindi tog' jinslari tasnifi, turlari va genезisi.	
41. Ko'l va botqoqliklarning geologik faoliyati.	
42. Atmosfera, shamolning turlari, ularning geologik faoliyati.	
43. Muzliklar, ularning turlari, xosilalari, ularning harakati.	
44. Vegener gipotezasi va uning hayotga ta'dbiq etilishi, ahamiyati.	
45. Postmagnatik jarayonlar va ularning hosilalari.	
VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)	
3. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: Umumiy geologiya fanini o'rganish jarayonida Yerning Quyosh tizimida tutgan o'rni, ichki va tashqi qobiqlarining tuzilishi va tarkibi, muhim mineralar va tog' jinslari, geoxronologik tabaqalar va ularni o'rganish usullari. Yerning ichki dinamik kuchlari tufayli sodir bo'ladigan tektonik harakatlar va tektonik strukturalar, zilzila, magnatizm va metamorfizm to'g'risida bilimlar. Yer yuzasining relyefini tubdan o'zgartiruvchi qudratli tektonik kuchlar, bu harakatlar tufayli vujudga kelgan turti-tuman tektonik strukturalar haqidagi tushunchalar. Ekzogen jarayonlar. Ushbu jarayonlar bilan bog'liq bo'lgan foydali qazilma konlarining yer q'rida joylashuvi haqidagi boshlang'ich ma'lumotlar haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak. • Yerning ichki dinamik kuchlari tufayli sodir bo'ladigan tektonik harakatlar va tektonik strukturalar, zilzila, magnatizm va metamorfizm to'g'risida. Yer q'rida magnatizm katta chuqurliklarda uzoq vaqt davomida kristallanib qotishidan vujudga keladigan intruziv yoki uning yer yuzasiga piroklast material va lava tariqasida quyulishidan hosil bo'ladigan effuziv jinslar. Ekzogen jarayonlar: nurash, shamol, oqar suvlar, muzlik, dengizlarning geologik faoliyati tufayli turti cho'kindi yotqizilarni haqidagi bilimlar yuzasidan bilimga ega bo'lishi va undan foydalana olishi kerak. • Yerning ichki dinamik kuchlari tufayli sodir bo'ladigan tektonik harakatlar va tektonik strukturalar, zilzila, magnatizm va metamorfizm, tog' jinslari va mineralarni tasniflashni, geoxronologik va stratigrafik tabaqalarni ajrata olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.	
4. VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • seminarlar (muntaziy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • blite-so'rov • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.	
5. VIII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va jori, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.	
6. Asosiy adabiyotlar: 1. Chiniqulov X.Ch., Juliyev A.X. Umumiy geologiya. Toshkent, IMR, 2011. 2. Chiniqulov X.Ch., Kushakov A.R., Xamidov E.E. Umumiy geologiya (mineral va tog' jinslarini o'rganish bo'yicha laboratoriya mashg'ulotlari). Toshkent, IMR, 2011 3. B. Raxmanov. Umumiy geologiyadan amaliy mashg'ulotlar. Samarqand "SamDU" nashriyoti, 2022. 184 bet. 4. B.Raxmanov. Umumiy geologiya chizmalar va suratlarida. Samarqand -2023 y 5. B.Raxmanov. Umumiy geologiya. Darslik. Samarqand – 2024 y. Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar 6. Juliyev A.X., Soatov A., Yusupov R. Geologiya asoslari, «Universitet», 2000 7. Juliyev A.X., Chiniqulov X. Umumiy geologiya. O'zMU. 2005. 8. Shoraxmedov Sh. Umumiy va tarixiy geologiya. Toshkent, O'qituvchi, 1985 9. Qodirov M.X., Shoraxmedov Sh. Geologiyadan amaliy mashg'ulotlar. Toshkent, O'zbekiston, 1994. 10. Umumiy geologiyadan dala o'quv amaliyoti bo'yicha metodik ko'rsatma. Toshkent, Universitet, 1992. 11. www.ziyounet.uz Axborot manbalari	

12.	www.geo.web.ru
7	O'quv dasturi universitet o'quv-uslubiy Kengashining 2024-yil _____ dagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.
8	Fan / modul uchun mas'ul: B.Raxmonov – Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti geologiya va gidrometeorologiya kafedrasini professori, texnika fanlari nomzodi.
9	Taqrizchilar: X.Jurakulov - Geologiya va gidrometeorologiya kafedrasini professori, geografiya fanlari nomzodi. N.Mirsaitova – Samarqandmarmar AJ bosh geologi.

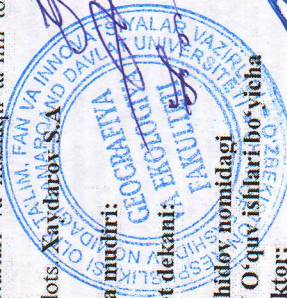
Universitetning 2024-yil 16-avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida
Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi
guruhi:

Rais – dots. Xaydarov S.A.

Kafedra mudiri: dots. B.A.Meliyev

Fakultet dekani: prof. S.B.Abbosov

Sh. Rashidov nomidagi
SamDU O'quv ishlari bo'yicha
1-prorektor: prof. A. S. Soleev

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Geografiya va ekologiya fakulteti "Gidrometeorologiya" kafedrasini professori, t.f.n. B.Raxmonov tomonidan 60530500-Geologiya (faoliyat sohasi bo'yicha) ta'lim yo'nalishi 1-kurs talabalari uchun "Umumiy geologiya" fanidan o'quv dasturlarga

TAQRIZ

Ushbu dasturni tuzishda 60530400 – Geografiya ta'lim yo'nalishi uchun ishlab chiqilgan malaka talabi asos qilib olingan. "Umumiy geologiya" o'quv kursi o'quv jarayonida geologiyaga doir bilimlarni umumlashtirish, mazkur faning dolzarb muammolarini aniqlash va ularni hal etish yo'llari bo'yicha bilimlarni shakllantirishga hamda mustaqil ta'limni tashkil etishga qaratilgan. Shuningdek, o'quv fanining maqsadi va vazifalari, fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar keltirilgan. "Umumiy geologiya" fani bo'yicha har bir mavzuga annotatsiya, fanning mazmuni va vazifasi, amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar, mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular, Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar), Ta'lim texnologiyalari va metodlari hamda Kreditni olish uchun talablar, asosiy va qo'shimcha adabiyotlar ro'yxati berilgan. Dasturni tuzishda geografiya ta'lim yo'nalishi uchun ishlab chiqilgan malaka talablari asosida fan dasturi ishlab chiqish va tadbiiq etish tartibiga rioya qilingan.

"Umumiy geologiya" o'quv dasturi OTM uchun 1-kursi me'yoriy-uslubiy hujjat hisoblanib, mazkur fan bo'yicha ishchi dasturni ishlab chiqish va rasmiylashtirishda namunaviy fan dasturi sifatida qo'llaniladi hamda tegishli fan bo'yicha ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va o'tkazilishiga qo'yiladigan talablarni belgilaydi. "Gidrometeorologiya" kafedrasini dprofessori, t.f.n. B.Raxmonov tomonidan tuzilgan ushbu dastur belgilangan tartibga mos keladi va undan o'quv-jarayoniga foydalanish mumkin.

Samarqand marmar A.J. Bosh geologi

11

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Geografiya va ekologiya fakulteti "Gidrometeorologiya" kafedrası professori, t.f.n. B.Raxmonov tomonidan 60530500-Geologiya (faoliyat sohasi bo'yicha) ta'lim yo'nalishi I-kurs talabalari uchun "Umumiy geologiya" fanidan o'quv dasturlarga

7

TAQRIZ

Mazkur o'quv dastur 60530500-Geologiya (faoliyat sohasi bo'yicha ta'lim yo'nalishi uchun ishlab chiqilgan malaka talabalari asos qilib olingan. "Umumiy geologiya" o'quv kursi o'quv jarayonida geologiyaga doir bilimlarni umumlashtirish, mazkur fanning dolzarb muammolarini aniqlash va ularni hal etish yo'llari bo'yicha bilimlarni shakllantirishga hamda mustaqil ta'limni tashkil etishga qaratilgan. Shuningdek, o'quv fanining maqsadi va vazifalari, fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikmasiga qo'yiladigan talablar keltirilgan. "Umumiy geologiya" fani bo'yicha har bir mavzuga annotatsiya, fanning mazmuni va vazifasi, amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar, mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular, fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar), Ta'lim texnologiyalari va metodlari hamda kredit miqdori, asosiy va qo'shimcha adabiyotlar ro'yxati berilgan. Dasturni tuzishda geografiya ta'lim yo'nalishi uchun ishlab chiqilgan malaka talablariga mos ravishda ishlab chiqilgan.

"Umumiy geologiya" o'quv dasturi OTM uchun I-kursi me'yoriy-uslubiy hujjat hisoblanib, mazkur fan bo'yicha ishchi dasturni ishlab chiqish va rasmiylashtirishda namunaviy o'quv dastur sifatida qo'llaniladi hamda tegishli fan bo'yicha ta'lim-tarbiya jaryonini tashkil etish va o'tkazilishiga qo'yiladigan talablarni belgilaydi. "Gidrometeorologiya" kafedrası professori, t.f.n. B.Raxmonov tomonidan tuzilgan ushbu o'quv dastur belgilangan tartibga mos keladi va undan o'quv jarayoniga foydalanish mumkin.

SamDU Gidrometeorologiya kafedrası

professori, g.f.n.:

X.Jurakulov

